

Nr 6.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner om förrättande av kyrkofullmäktigeval vid samma valförrättning som borgerliga kommunala val.

Uti de likalydande, till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna nr 21 i första kammaren av herr *Larsson, Nils August, m. fl.* och nr 28 i andra kammaren av herrar *Nilsson* i Kristinehamn och *Andersson* i Malmö hemställes, »att riksdagen måtte besluta företaga sådana ändringar i kommunala vallagen att kyrkofullmäktigeval må kunna förrättas vid samma valförrättning som de borgerliga kommunala valen, samt att vederbörande utskott måtte upprätta förslag till härför erforderliga ändringar i kommunala vallagen».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

Alltsedan tillkomsten av kyrkofullmäktigeinstitutionen genom 1930 års lag om församlingsstyrelse har gällt, att val av kyrkofullmäktige icke må förrättas å dag, då borgerligt kommunalval äger rum inom valdistriktet. Bestämmelserna härom återfinnas i 11 § kommunala vallagen, som beträffande de allmänna kommunalvalen numera efter en år 1942 genomförd ändring stadgar, att val av landstingsmän och kommunalfullmäktige eller stadsfullmäktige förrättas tredje söndagen i september månad, val av municipalfullmäktige första söndagen i oktober månad samt val av kyrkofullmäktige tredje söndagen i sistnämnda månad.

Frågan om åtgärder för sammanförande i ökad utsträckning av kommunala val har under senare tid upprepade gånger varit föremål för riksdagens prövning, men de föreslagna åtgärderna ha därvid alltid avvisats av riksdagen. Vid 1935 års riksdag väcktes sålunda motioner (I: 120 av herr *Bjurström m. fl.* och II: 251 av herr *Olsson* i Mora m. fl.) om beredande av möjlighet att anordna kyrkofullmäktigeval samtidigt med val av kommunal- eller stadsfullmäktige. I konstitutionsutskottets till grund för riksdagens avslagsbeslut liggande utlåtande, nr 9, över motionerna framhölls bland annat, att mera än två allmänna val av tekniska skäl icke lämpligen kunde sammanföras till en och samma valförrättning. Av samma anledning avstyrkte utskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 12 år 1947 en motion (I: 116 av herr *Holmbäck*) om municipalfullmäktigevalens

sammanförande med landstingsmänna- och kommunalfullmäktigevalen till en förrättning. Slutligen väcktes vid 1949 års riksdag en motion (II: 18 av herr Nilsson i Kristinehamn) med enahanda yrkande som i nu förevarande motioner. I sitt över motionen avgivna utlåtande, nr 4, erinrade konstitutionsutskottet till en början om de tidigare ställningstaganden mot ökat sammanförande av kommunala val, som sålunda förekommit. Enligt utskottets mening vore därvid anförda skäl alltjämt bärande. I fråga om de kyrkliga kommunalvalen kunde visserligen efter år 1942 vidtagna ändringar i kommunala vallagen förekomma fall, när tre val sammanförts till samma valförrättning, nämligen då i vissa valdistrikt valdes fullmäktige för församling, fullmäktige för kyrklig samfällighet och fullmäktige för skoldistrikt. Att ett sådant sammanförande ansetts möjligt hade emellertid berott därpå, att de fall, då tre kyrkofullmäktigeval måste förrättas samtidigt, vore mycket sällsynta samt att antalet deltagare i kyrkofullmäktigeval vore betydligt mindre än i övriga allmänna val. Så snart fråga icke vore om uteslutande kyrkliga val, måste enligt utskottets mening ett sammanförande till samma valförrättning av tre eller, som vid förenande av kyrkliga och borgerliga kommunalval stundom skulle bliva nödvändigt, ännu flera allmänna val stöta på alltför stora tekniska svårigheter. Därjämte torde det, i varje fall i de större valdistrikten, bli omöjligt att redan i omedelbar anslutning till valförrättningen avsluta den preliminära röstsammanräkningen, något som jämväl måste uppfattas som en olägenhet. Även om ett sammanförande av kyrkliga och borgerliga kommunalval skulle medföra en önskvärd lättnad för valdeltagarna, fann utskottet sålunda avgörande praktiska skäl tala emot införandet av en sådan ordning.

Utskottet. Vad i nu förevarande motioner anföres till stöd för förslaget, att kyrkofullmäktigevalen skola kunna sammanföras med valen till kommunal- och stadsfullmäktige, har icke givit utskottet anledning att fråntäda sin så sent som år 1949 intagna, av riksdagen godkända ståndpunkt. Fastmera synes den omständigheten, att den tidigare regelmässiga överensstämmelsen mellan den borgerliga och den kyrkliga primärkommunen numera genom 1946 års kommunindelningsreform för flertalet kommuner försvunnit, göra det än naturligare, att valen till kyrkofullmäktige genomgående anordnas som en helt fristående valförrättning. Härutöver vill utskottet erinra om två för frågans bedömande väsentliga omständigheter. Väl är det riktigt, som motionärerna framhålla, att vid kyrkofullmäktigevalen på senare tid i flertalet församlingar kommit till användning antingen valsedlar med de politiska partiernas beteckning eller av dessa partier upprättade samlingslistor. Detta förhållande berättigar dock enligt utskottets mening ingalunda till den slutsats, som motionärerna därav synas draga, nämligen att kyrkofullmäktigevalen skulle vara politiserade i det närmaste

i samma grad som de borgerliga kommunalvalen. Med hänsyn till intresset av största möjliga säkerhet i valförfarandet är det vidare angeläget, att valsystemet är så utformat, att risk icke uppstår för omfattande förväxlingar och kassationer av valsedlar; en påtaglig risk härför måste anses förknippad med ett förrättande av flera än två val i en gemensam förrättning. Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 februari 1952.

På konstitutionsutskottets vägnar:

JOHN W. PETTERSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Gottfrid Karlsson, Karl August Johanson, Elmgren, Gustav Emil Andersson, Herlitz,* Lindén, Hällgren, Fritiof Karlsson, Lundgren och Hansson; samt

från andra kammaren: herrar Pettersson i Norregård, von Friesen,* Fast,* Spångberg, Nolin, Olsson i Mora,* Nordkvist, Gustafsson i Bogla, Adamsson och Bengtsson i Varberg.

* Ej närvarande vid justeringen.